

VI. Az 1930-as népszámlálás.

Az 1930. évi román népszámlálás már nagyobb körültekintéssel, tudományosabb alapon készült, mint az átesatolt volt magyar területeken 1920-ban fogatosított, illetőleg az, amelyet 1927-ben tartottak.

1926-ban Bukarestben felállították az állami statisztikai hivatalt (Institutul de statistica generală statului) és ez azonnal komoly munkához fogott. Ennek az intézetnek egyik kiadványában (Buletinul Statistic al României) pontosan rávilágítottak arra, mennyire értéktelenek az 1927. évi összeírás adatai, mert ennek tulajdonképpen csak politikai célja volt, az „origina etnică” (faji eredet) megállapítása és így azt ajánlották, hogy a nyert eredményeket közzé se tegyék.

Tényleg nem jutottak nyilvánosságra.

Sajnos, az 1930. évi népszámlálás fogatosítása sem törtenhetett hibátlanul. Az alkalmazott közegek nemzeti elfogultsága és több esetben felületessége ekkor sem adott pontos eredményt, amire Willer József képviselő a kamara 1931. február 6-án megtartott ülésén adatok felsorolásával mutatott rá, ennek ellenére, a Bánságra vonatkozólag e népszámlálás adatait megközelítőleg helyeseknek tarthatjuk és így ezeket az 1910. évi magyar népszámlálás eredményeivel összehasonlíthatjuk.*

Megye:	Összlakosság		Magyarok		Románok		Németek		Zsidók		Egyebek	
	1910	1930	1910	1930	1910	1930	1910	1930	1910	1930	1910	1930
Krassó		200847		5039		139586		25628	—	603		299919
0/0				2-5		337777		69-5		0-3		39855
Szörény	467031	239329	33472	15823	72-3	183286	12-0	23053	—	2168	8-5	14991
0/0				6-6		76-7		9-7	—	0-9		6-3
Temes-T.	505055	449261	84112	76941	172749	187953	193708	174449	—	8485	54491	5 1433
0/0				16-6	15-4	34-2	37-6	38-3	—	1-7	10-8	10-3
Összes.	972086	939437	117584	97808	510526	510825	249620	223130	—	11226	94346	9642

Ez a táblázat beszédesen mutatja, hogy a Romániához csatolt Bánságban a lakosság 1910 és 1930 között fogyott. Ez a terület egész Középeurópa egyik legrosszabb propagatív erővel rendelkező része.

* Az újaradi járás Arad megyéhez csatoltatván, a sváb lakosság számának erős csökkenését idézte elő Temes—Torontál megyében.

A nyers számok magyarázatlanul azt a véleményt adhatnák, hogy a fogyásnak a magyarok az okai. A valóság éppen az ellenkezője. A Bánságban a csekély számú bolgár és rutén mellett csak a magyar mutat fel természetes szaporodást, a román és sváb nép természetes szaporodásában megdöbbentő jelenségek mutatkoznak.

Ennek igazolására álljon itt néhány román, illetve német forrásból merített adat:

A „Revista Institutului Social Banat-Crişana“ című Temesváron kiadott folyóirat 1936. évi 14-ik számában Râmneantu dr.-nak igen értékes tanulmánya ad megbízható adatokat a Bánság néprajzi helyzetéről. Ezek szerint, 1934. szeptemberétől 1935. augusztusáig a születések és halálozások a nemzetek szerint a következőkép történtek:

	Román	Magyar	Német	Zsidó	Rutén	Más
Született	8.868	1.822	3.385	119	183	1.962
Meghalt	10.623	1.493	4.011	168	96	1.744
	— 1755	+ 329	— 626	— 49	+ 87	+ 218

Az „Institutul Social Banat-Crişana“ egy másik kiadványából „Anchetă Monografică in Comuna Belint“ kitűnik, hogy a temesmegyei Béline községben, amelynek 95,3%-a a román, 2,7%-a német, 1,5%-a magyar és 0,5 százaléka más nemzetiségű lakos, a lelkek száma 1869-ben 3.472, 1890-ben 3.099, 1910-ben 2.618, 1930-ban 2.087 és 1934-ben 1.996 volt.

Karl Josef főesperes, a „Banater Deutsche Zeitung“-ban 1937 őszén a következőket írta:

„A temesvári egyházmegye az aradi körzetben 8, Temes megyében 37, Torontálban 25, Krassóban és Szörényben pedig 20, tehát összesen 90 tiszta német községet számlál, összesen 210.252 lélekkel. Ezeknek normális társadalmi és eugenetikai viszonyok között, a halálesetek levonása után, évenként körülbelül 1.600 lélek szaporulatot kellene elérniök. A valóságban azonban 1936-ban 127 lélek veszteséget mutat ki a statisztika. Népünk tehát halálküzdelemben vívódik. Torontálban 1936-ban a tiszta német egyházközségek 68%-ában több volt a halálesetek, mint a születések száma. Két egyházközségben több mint száz százalékkal nagyobb számú halálozás történt, mint születés. Összvesztéség Torontálban: 202 lélek. Temesben az egyházközségek 50%-ában több volt a házakban a koporsó, mint a bölcso. Az egyik egyházközségben 1936-ban 100 százalékkal, egy másikban — halljátok és csodálkozzatok! — 400 százalékkal több haláleset volt, mint születés. Ez az egyházközség éppen a 200 éves jubileumát ünnepelte most; de egészen bizonyos, hogy a második 200 esztendő már nem fogja ünnepelni! Krassó és Szörény megyékben a tiszta német egyházközségek 40 százalékaiban volt több a halálesetek száma. Két egyházközségben 1936-ban több mint száz százalékkal több volt a koporsó, mint a bölcso. Összvesztéség Krassó és Szörény megyékben 94 lélek.“

Hogy a magyarok lélekszámát az 1910-ben mutatkozott 117.584 helyett csak 97.803-ban mutatja ki az 1930. évi nép-

számlálás, ennek magyarázata a következő: mivel az 1910. évi népszámlálás nem a nemzetiséget, hanem az anyanyelvet kérdezte, az ekkor csak vallásilag összeszámlált 15.570 zsidó közül legalább is 12.000 került a magyar anyanyelvűek rovatába. A svábok nemzeti öntudatra ébredése következtében több ezer olyan, aki az 1910. évi számlálás alkalmával még magyar anyanyelvűnek vallotta magát, most a német nemzetűek rovatába jutott. Jelentékeny volt a repatriált magyarok száma is és végül az 1930. évi számláló biztosok is gyakoroltak névelemzést és ezért több esetben magyarokat más rovatba írtak.

Az előbb bemutatott táblázatból azonban kitűnik, hogy a magyarság lélekszáma évente legalább háromszázzal szaporodik és így még ha figyelmen kívül hagyjuk is az állandóan erősödő székely bevándorlást,¹ megállapíthatjuk, hogy ma már legalább is százezer lelket számlál az a magyar tömeg, amelynek húszéves történetét e könyvben adtuk.

¹ Erre vonatkozó részletes adatokkal a „Revista Institutului Social Banat-Crișana IV. évf. 14. számának 7. oldalán találkozunk.